Ụtụ isi na otu ụzọ n'ụzọ iri

Ụtụ isi - ntinye aka mmanye maka ego mbata steeti, nke gọọmentị na-atụ maka ego ndị ọrụ na uru azụmaahịa, ma ọ bụ gbakwunyere na ọnụ ahịa, ọrụ, na azụmahịa ụfọdụ.

Otu ụzọ n'ụzọ iri - 10% nke ngwaahịa ma ọ bụ ego a na-enweta kwa afọ, nke a na-ewerebu dị ka ụtụ isi maka nkwado nke Ụka na ndị ụkọchukwu.

Pentateuch

Ngọzi nādi kwa Chineke Nke kachasi ihe nile elu, Onye nyeworo ndi-iro-Gi n'aka-gi. O we nye ya otù uzọ n'uzọ iri nke ihe nile. Jenesis 14:20

Ma otù uzọ n'uzọ iri nile nke ala, site na nkpuru ala, ma-ọbu nke sitere na nkpuru osisi, ọ bu ihe Jehova nwere: ihe nsọ diri Jehova. Ma ọ buru na onye ọ bula gābạputa ma-ọli nime otù uzọ n'uzọ iri, ọ gātukwasi kwa ya otù uzọ n'uzọ ise. Ma otù uzọ n'uzọ iri nke ìgwè ehi, ma-ọbu nke ìgwè ewu na aturu, ọbuná nke ihe ọ bula nke nāgabiga n'okpuru nkpa-n'aka, otù uzọ n'uzọ iri gādiri Jehova nsọ. Levitikọs 27:30-32

Ma otù uzọ n'uzọ iri nke umu Israel, nke ha nēweta nso dika àjà-nbuli ichuru Jehova, enyewom ndi Livai ihe-nketa: n'ihi nka ka M'siworo ha, N'etiti umu Israel ha agaghi-eketa ihe-nketa. Otú a ka gwa ndi Livai okwu, si ha, Mbẹ unu nēwere n'umu Israel otù uzọ n'uzọ iri nke m'nyeworo unu n'aka-ha ka ọ buru ihe-nketa-unu, unu gēweta-kwa-ra Jehova àjà-nbuli sitere na ya, bú otù uzọ n'uzọ iri nke otù uzọ n'uzọ iri. Unu gēweta kwa nso àjà-nbuli ichuru Jehova site n'otù uzọ n'uzọ iri nke unu nile, nke unu nānara n'aka umu Israel; unu gēsi kwa nime ya nye Eron, bú onye-nchu-àjà, àjà-nbuli. Ọnụ Ọgụgụ 18:24,26,28

Tukwasi-kwa-nu usu-ndi-agha nye Jehova sitere n'aka ndi-agha ndi nāpukuru usu-ndi-agha: otù madu n'etiti nnù abua na ọgu iri, na nime madu, na nime ehi, na nime inyinya-ibu, na nime aturu: Ọnu-ọgugu 31:28

Utu Jehova sitere n'aturu di nnù na ọgu iri-na-asatọ na iri na ise. Ma ehi di orú nnù uzọ atọ na nnù iri-na-ise; utu Jehova si di ọgu atọ na iri na abua. Ma inyinya-ibu nile di orú nnù uzọ atọ na nnù ise; utu Jehova si di ọgu atọ na otù. Ma ndikom ahu di orú nnù uzọ isi; utu-ala-ha di kwa orú madu na iri na abua nime ha. Moses we nye Eleeza, bú onye-nchu-àjà, utu ahu, nke bu àjà-nbuli nke Jehova, dika Jehova nyere Moses iwu. Ọnụ Ọgụgụ 31:37-41

Ọ bu kwa n'ebe ahu ka unu gēweta nso àjà-nsure-ọku nile unu, na àjà-unu, na otù uzọ n'uzọ iri, na àjà-nbuli nke aka-unu, na nkwa nile unu, na onyinye-afọ-ofufo nile unu, na umu eburu uzọ mu nke ìgwè ehi-unu na nke ìgwè ewu na aturu-unu: ọ gādi kwa ebe ahu nke Jehova, bú Chineke-unu, gāroputa ime ka aha-Ya biri n'ebe ahu; n'ebe ahu ka unu gēwebata ihe nile nke Mu onwem nēnye unu n'iwu; àjà-nsure-ọku nile unu, na àjà-nsure-ọku nile unu, otù uzọ n'uzọ iri, na àjà-nbuli nke aka-unu, na nkwa nile unu kacha arọputara arọputa nke unu kwere Jehova: unu agaghi-eri n'ime ọnu-uzọ-ama-gi nile otù uzọ n'uzọ iri nke ọka-gi, ma-ọbu nke manya-vine-gi, ma-ọbu nke manu-gi, ma-ọbu umu eburu uzọ mu nke ìgwè ehi-gi ma-ọbu nke ìgwè ewu na aturu-gi, ma-ọbu nkwa ọ bula nke i nēkwere, ma-ọbu àjà-aka-gi, ma-ọbu onyinye-inata-iru-ọma-gi, Deuteronọmi. 12:6,11,17

I ghaghi inye otù uzọ n'uzọ iri nke ihe-ọmume nile nke nkpuru-gi, nke ubi-ya nāmuputa kwa-arọ. I gēri kwa n'iru Jehova, bú Chineke-gi, n'ebe ahu nke Ọ gāroputa itiye aha-Ya n'ebe ahu, bú otù uzọ

n'uzọ iri nke ọka-gi, na nke manya-vine-gi, na nke manu-gi, na umu eburu uzọ mu nke ìgwè ehi-gi na nke ìgwè ewu na aturu-gi; ka i we muta itu egwu Jehova, bú Chineke-gi, mbẹ nile. N'ọgwugwu arọ atọ ka i gēweputa kwa otù uzọ n'uzọ iri nke ihe-ọmume-gi n'arọ ahu, tiye ya n'etiti ọnu-uzọ-ama-gi nile: ma onye Livai, (n'ihi na o nweghi òkè ma-ọbu ihe-nketa n'aka-gi,) na ọbìa, na nwa-nbẹi, na nwayi di-ya nwuru, nke nọ n'ọnu-uzọ-ama-gi nile, gābia, rie ihe, riju kwa afọ; ka Jehova, bú Chineke-gi, we gọzie gi n'omume aka-gi nile nke i nēme. Deuteronọmi 14:22-23,28-29

I gēwere kwa òkè nke onyinye-afọ-ofufo nke aka-gi mere Jehova, bú Chineke-gi, ememe nke ubọchi asa, nke i gēnye Jehova, bú Chineke-gi, dika Jehova, bú Chineke-gi, gọziwo kwa gi: Deuteronọmi 16:10.

Mbẹ i nābiaru obodo nso ibuso ya agha, kpọsara ya udo. Ọ gēru kwa, ọ buru na ọ zara gi okwu udo, we megheere gi ya, ọ gēru kwa, na ndi nile anāchọta nime ya gāburu gi òfùfè, ha gēfè kwa gi òfùfè. Deuteronọmi 20:10-11

Mbẹ i mebiworo otù uzọ n'uzọ iri nile nke ihe-ọmume-gi n'arọ nke-atọ, nke ahu bu arọ nke otù uzọ n'uzọ iri, i we nye ya onye Livai, na ọbìa, na nwa-nbẹi, na nwayi di-ya nwuru, ka ha we rie n'ọnu-uzọ-ama-gi nile, afọ ju kwa ha; Deuteronọmi 26:12

Akụkọ ihe mere eme

Ma ha anapughi ndi Kenean ndi bi na Gezea ala-ha: ma ndi Kenean nēbi n'etiti ndi Efraim, rue ta, nēfè òfùfè. Jọshụa 16:10

Ma o rue, mbẹ umu Israel di ike, na ha tiyere ndi Kenean n'ifè-òfùfè; ma ọ chupughi ha ala-ha. Jọshụa 17:13

O rue, mbẹ Israel di ike, na ha tiyere ndi Kenean n'ifè-òfùfè, ma ha anapusighi ha ala-ha. Zebulun anapughi kwa ndi bi na Kitron ala-ha, na ndi bi na Nahalol; ma ndi Kenean biri n'etiti ha, ghọ ndi nēfè òfùfè. Naftali anapughi kwa ndi bi na Bet-shemesh na ndi bi na Bet-hanat ala-ha; ma o biri n'etiti ndi Kenean, bú ndi bi n'ala ahu: ma ndi bi na Bet-shemesh na Bet-anat ghọrọ ha ndi nēfè òfùfè. Ma ndi-Amorait chọrọ ibiri n'ugwu Heres nime Ajalon, na nime Shaalbim: ma aka ulo Josef di ike, ha we ghọ ndi-orù-ndi-agha. Ndị Ikpe 1:28,30,33,35

Ma Adoram bu onye-isi usu-ndi-agha: Jehoshafat nwa Ahailud bu kwa onye-ncheta: 2 Samuel 10:24

Ahaịsha bu onye-isi ulo, ma Adoniram nwa Abda bu onye-isi usu-ndi-agha. 1 Ndị Eze 4:6

Umu-ha ndi fọduru n'azu ha n'ala ahu, ndi umu Israel na-enweghi ike ibibi ka ebibie ha, Solomon we tiyere ndia utu orù, rue ta. 1 Ndị Eze 9:21

Eze, bú Rehoboam, we ziga Adoram, bú onye-isi usu-ndi-agha; Israel nile we were nkume tubụe ya, o we nwua. Eze, bú Rehoboam, we me ngwa rigo n'ubọ-ala-ya, bạlaga na Jerusalem. 1 Ndị Eze 12:18

Feroneko we tiye ya n'usu nile nke ndi-agha na Ribla n'ala Hemat, ka o we ghara ibu eze na Jerusalem; tiye ala ahu n'utu ọgu talent ọla-ọcha ise na otù talent ọla-edo. 2 Ndị Eze 23:33

Jehoiakim we nye Fero ọla-ọcha na ọla-edo ahu; ma ọ nara ala ahu inye ego ahu dika okwu-ọnu Fero si di: ọ nara ndi ala ahu ọla-ọcha na ọla-edo, n'otù n'otù n'ọnu-ọgugu-ọnu-ya, inye ya Fero-neko. 2 Ndị Eze 23:35

Ma ndi nile fọduru n'etiti ndi Het, na ndi-Amorait, na ndi-Perizait, na ndi-Haivait, na ndi Jebus, ndi nēsiteghi n'Israel, ma n'etiti umu-ha ndi fọduru n'azu ha n'ala ahu, ndi umu Israel nēgwughi, ha ka Solomon mere ka ha buru uta-nsọ rue ta. 2 Ihe E Mere 8:7-8

Eze, bú Rehoboam, we ziga Hadoram, bú onye-isi usu-ndi-agha; umu Israel we were nkume tụọ ya, o we nwua. Ma eze, bú Rehoboam, mere ngwa rigo n'ụbọ-ala-ya, ḅalaga na Jerusalem. 2 Ihe E Mere 10:18

Oké egwu Jehova we dakwasi ala-eze nile nke ala nile nke Juda buruburu, ha ebusoghi kwa Jehoshafat agha. Ọzọ, ufọdu nime ndi Filistia butere Jehoshafat onyinye-inata-iru-ọma, na ọla-ọcha utu; ndi Arebia we butere ya ìgwè ewu na aturu, nnù ebulu asa na ọgu iri, na nnù ewu na ọgu iri-na-asa na ọgu iri. Jehoshafat we di uku ri nne; o we wue nime Juda ulo uku uku, na obodo nchikọbata-ihe. 2 Ihe E Mere 17:10-12

Ma mḅe okwu ahu ruru n'èzí, umu Israel wetara n'uba, nkpuru mbu nke ọka, na manya-vine, na manu, na manu-aṅu, na nke ihe-omume nile nke ubi; ha webata-kwa-ra otù uzọ n'uzọ iri nke ihe nile nke-uku. Ma umu Israel na Juda, bú ndi bi n'obodo nile nke Juda, ha bubata-kwa-ra otù uzọ n'uzọ iri nke ìgwè ehi na aturu, na otù uzọ n'uzọ iri nke ihe nsọ nke edoro nsọ nye Jehova, bú Chineke-ha, tukwasi ha n'obo. Ha webata àjà-nbuli, na otù uzọ n'uzọ iri, na ihe nsọ nile, n'ikwesi-ntukwasi-obi; 2 Ihe E Mere 31:5-6,12

Nka bu ndeputa akwukwọ ahu nke ha zigara ya, bú Ataksakses, bú eze; Ndi-orù-gi, bú ndikom nọ n'ofè osimiri, na n'oge di otú a. Ma eze mara, na ndi-Ju ndi si n'ebe i nọ rigokute ayi abiarutewo Jerusalem, nēwu obodo nke nēwezuga onwe-ya na nke jọrọ njọ, wu kwa mḅidi-ya nile, were ntọ-ala-ya nile guzosie ike. Ma eze mara ubụ a, na, ọ buru na ewue obodo a, wu kwa mḅidi-ya nile, ha agaghi-atu kwa utu, utu-uku na utu ọ bula, i we mebie ihe-ọmuma nke ndi-eze. Ezra 4:11-13

Aguwo akwukwọ-ozi nke unu zigara ayi nke-ọma n'irum. M'we nye iwu, we chọ, ma chọputa na obodo a site na mḅe ochie emewo ka ndi-eze nupuru isi; Ndi-eze di ike adiwo kwa Jerusalem, bú ndi nāchi ala nile n'ofè osimiri; ma ùtú, utu-uku, na utu-utu, anēnye ha. Ubụ a nyenu iwu ime ka ndikom ndia kwusi, ka aghara kwa iwu obodo a, rue mḅe agēsi n'akam nye iwu ọzọ. Ezra 4:18-21

M'we nye iwu ihe unu gēme ndi-okenye nke ndi-Ju ndia bayere owuwu ulo a nke ezi Chineke: site n'àkù eze, bú utu atu n'ofè osimiri, ka ewe nye ndikom ndia ihe-ọlu, ka ewe ghara ibọchi ha. Ezra 6:8

Ayi nēgosi kwa unu àmà, na ọ dighi n'iwu imetu ndi-nchu-àjà na ndi Livai, na ndi-ọbù-abù, na ndi-ọnu-uzọ-ama, na Netinim, ma-ọbu ndi nējere ozi nke ulo a, bú ndi nēje ozi n'ulo a, ọ dighi n'iwu itukwasi ha n'iwu. Ezra 7:24

Ewe di kwa ndi nāsi, Ayi ebiriwo ego ibu utu-ala eze, na n'ala-ayi na ubi-vine-ayi. Nehemiah 5:4

Ma ka ayi wetara nkpuru mbu nke utu ọka-ayi, na onyinye-inata-iru-ọma-ayi, na nkpuru nke osisi nile ọ bula, na manya-vine na manu, rue ndi-nchu-àjà, rue ime-ulo nile nke ulo Chineke-ayi; ọ bu kwa ndi Livai otù uzọ n'uzọ iri nke ala-ayi, ka ndi Livai we nwe otù uzọ n'uzọ iri n'obodo nile nke ubi-ubi-ayi. Onye-nchu-àjà, bú nwa Eron, gānọye-kwa-ra ndi Livai, mḅe ndi Livai nānara otù uzọ

n'uzọ iri: ndi Livai gēweta kwa otù uzọ n'uzọ iri nke otù uzọ n'uzọ iri rue ulo Chineke-ayi, rue ime-ulo, rue ulo-àkù. Nehemiah 10:37-38

Ma na mbẹ ahu ka edobere ufọdu ndi-isi ulo-àkù, na inye onyinye-inata-iru-ọma, na nke nkpuru mbu, na inye otù uzọ n'uzọ iri, nime ha, isi n'ọhia nke obodo nile chikọta òkè nke iwu nke ndi-nchu-àjà na ndi Livai: n'ihi na Juda ṅuriri ọṅu n'ihi ndi-nchu-àjà na ndi Livai ndi nēchere. Nehemiah 12:44

O dozi-kwa-ra ya ime-ulo uku, ebe ha nādọba ihe-oriri, na frankincense, na ihe nile, na otù uzọ n'uzọ iri nke ọka, na manya-vine ọhu, na manu, nke enyere iwu inye ndi Livai, na ndi-ọbù-abù, na ndi-ọnu-uzọ-ama; na onyinye-inata-iru-ọma nke ndi-nchu-àjà. Juda nile we webata otù uzọ n'uzọ iri nke ọka na manya-vine ọhu na manu n'ulo-àkù. Nehemiah 13:5, 12

Eze, bú Ahasueros, we tukwasi utu n'elu ala, na n'agwe-etiti nile nke oké osimiri. Esta 10:1

Ndị amụma

Mbẹ ahu onye nānara usu-ndi-agha gēguzo ọtọ n'ọnọdu-ya n'ebube nke ala-eze: ma n'ubọchi ole-na-ole ka agēme ya ka ebibie ya, ọ bughi n'iwe ma-ọbu n'agha. Daniel 11:20

Bianu na Betel, mebie iwu; mee ka mmebi iwu ba uba na Gilgal; weta-kwa-nu àjà-unu kwa-ututu, na otù uzọ n'uzọ iri nile unu mbẹ arọ atọ gasiri: chu-kwa-nu àjà-ekele nke nēko achicha, kpọsa, kwusa ozi-ọma ahu: n'ihi na otú a ka unu di, unu umu Israel, ọ bu ihe si n'ọnu Onye-nwe-ayi Jehova puta. Emọs 4:4-5

Mmadụ ọ̀ ga-apụnara Chineke ihe? Ma unu ezuworom ihe. Ma unu nāsi, N'ìhi gini ka ayi punara gi ihe? N'ime otu ụzọ n'ụzọ iri na onyinye. Aburula ọnu ka unu bu: n'ihi na unu punarawom ihe, bú mba nka nile. Webatanụ otu ụzọ n'ụzọ iri nile n'ụlọ nkwakọba ihe, ka ihe oriri wee dị n'ụlọ m, werekwanụ m nwapụtara m ugbu a, ka Jehova nke ụsụụ ndị agha kwuru, ọ bụrụ na m gaghị emeghe unu windo nke elu-igwe, wụsakwa unu ngọzi, ka ohere wee ghara ịnara ya. M'gābara kwa onye nēripia nba nba n'ihi unu, ma ọ gaghi-emebi nkpuru ala-ubi-unu; vine-unu agaghi-atu kwa nkpuru-ya tutu oge erughi n'ọhia, ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha siri. Mba nile gākpọ kwa unu ndi agọziri agọzi: n'ihi na unu gābu ala nātọ utọ, ka Jehova nke usu nile nke ndi-agha siri. Malakaị 3:8-12

Oziọma

Ma mbẹ ha biaruru Kapanaum, ndi nānara ego ùtú biakutere Pita, si, Onye-nwe-unu, ọ̀ dighi-atu ụtụ? Ọ si, E. Ma mbẹ Ọ batara n'ulo, Jisus chere ya ihu, si, Gini ka i nēchè, Saimon? ònye ka ndi-eze nke uwa nānara ùtú ma-ọbu ùtú? nke umu nke aka ha, ma-ọbu nke ndi ala ọzọ? Pita we si ya, Nke ndi-ọbìa. Jisus si ya, Ya mere umu-ntakiri nwere onwe. Otú ọ di, ka ayi we ghara ime ka ha ma n'ọnyà, je n'oké osimiri, tu nko, buru azù nke buru uzọ rigota; ma mbẹ i saghere ọnu-ya, i gāchọta otù iberibe ego: were, nye ha bayere mu onwem na gi. Matiu 17:24-27

Ndi-Farisi we je, bạ ìzù ka ha gēme ka ha kegide Ya n'okwu-Ya. Ha we zigara Ya ndi nēso uzọ-ha, ha na ndi Herod, si, Onye-ozizí, ayi matara na Gi onwe-gi bu onye ezi-okwu, nēzí kwa uzọ Chineke n'ezi-okwu, i dighi-eche kwa onye ọ bula: n'ihi na i dighi-ele madu anya n'iru. Ya mere gwa ayi, Gini ka I nēchè? Ò ziri ezi n'iwu inye Siza ùtú, ma-ọbu na o zighi ya? Ma Jisus mara ajọ omume-ha, si, Gini mere unu nānwam, unu ndi-iru-abua? Gosi m ego ụtụ. Ha we wetara ya otù penny. O we si ha, Ònye bu onyinyo a na akwukwọ a? Ha si Ya, Nke Siza. Mbẹ ahu Ọ si ha, Ya mere, nyeghachinu Sisa ihe nke Sisa; nye kwa Chineke ihe nile nke Chineke. Matiu 22:15-21

Ahuhu gādiri unu, ndi-ode-akwukwọ na ndi-Farisi, ndi-iru-abua! n'ihi na unu nēnye otù uzọ n'uzọ iri nke Mint na anise na cummin, we rapuwo ihe nile kariri n'iwu, bú ikpé, ebere, na okwukwe: ihe ndia kwesiri ka unu me, ka unu ghara irapu nke-ọzọ. Matiu 23:23

Ma mbẹ ha biaruru, ha we si Ya, Onye-ozizí, ayi matara na Gi onwe-gi bu onye ezi-okwu, i dighi-atu kwa onye ọ bula: n'ihi na i dighi-eleru madu anya n'iru, kama i nēzí uzọ Chineke n'ezi-okwu; Anyị ga-enye, ma ọ bụ na anyị agaghị enye? Ma ebe Ọ matara iru-abua-ha, Ọ si ha, Gini mere unu nānwam? wetaram otù penny, ka m'we hu ya. Ha we weta ya. O we si ha, Ònye bu onyinyo a na akwukwọ a? Ha we si ya, Ọ nwe Siza. Jisus we za, si ha, Nyeghachinu Sisa ihe nke Sisa, nyeghachi-kwa-nu Chineke ihe nke Chineke. ibobo we nwua ha n'aru ya. Mak 12:14-17

Jisus we nọdu na ncherita-iru ulo-àkù, nāhu ka ìgwè madu nātubà ego n'ulo-àkù: ma ọtutu ndi bara ọgaranya tubàra ọtutu. Otù nwayi di-ya nwuru, bú obẹye, we bia, tubà ya n'ibe abua, bú otù ihe-ọtùtù. O we kpọ ndi nēso uzọ-Ya biakute Ya, si ha, N'ezie asim unu, na nwanyi a di-ya nwuru, bú obẹye, tubàwo ihe kari ndi nile tubàworo n'ulo-àkù: n'ihi na ha nile tubàra n'ihe-uku-ha; ma nwanyi ahu sitere na ukọ-ya tubàra ihe nile o nwere, bú ihe nile nke di ndu. Mak 12:41-44

O rue n'ubọchi ahu, na iwu si n'aka Sisa Ọgọstọs puta, ka ewe gua uwa nile n'akwukwọ. (Ebu uzọ ede-kwa-ra nka mbẹ Sairiniọs bu onye-isi Siria.) Ma ha nile jere ka akwukwọ, onye ọ bula n'obodo nke aka ya. Josef we si kwa na Galili, site n'obodo Nazaret, rigorue Judia, rue obodo Devid, nke anākpọ Betlehem; (n'ihi na ọ bu onye sitere n'ulo na abụru Devid:) Ka ewe gua ya na Meri, bú nwunye ọlu ọlu, ebe di uku di ime. Luk 2:1-5

Ma ahuhu gādiri unu, ndi-Farisi! n'ihi na unu nēnye otù uzọ n'uzọ iri nke Mint na rue na ihe-ọkukú nile di iche iche, nāgabiga kwa ikpé ziri ezi na ihu-n'anya Chineke: ihe ndia kwesiri ka unu me, ka unu ghara kwa ihapu nke-ọzọ. Luk 11:42

Ndikom abua rigoro n'ulo uku Chineke ikpe ekpere; otù onye-Farisi, ma ibe-ya bu onye-ọna-utu. Onye-Farisi ahu guzoro, nēkpe kwa ekpere otú a n'onwe-ya, si, Chineke, anamekele Gi, na adighm ka ndikom ọzọ, bú ndi nāpunara madu ihe, na ndi ajọ omume, na ndi nākwa iko, ma-ọbu dika onye-ọna-utu a. Ana m ebu ọnụ ugboro abụọ n'izu, ana m enye otu ụzọ n'ụzọ iri nke ihe niile m nwere. Ma onye-ọna-utu guzoro n'ebe di anya, o kweghi kwa welie anya-ya abua le elu-igwe, kama o tie aka n'obi-ya, si, Chineke merem ebere, bú onye-nmehie. Luk 18:10-13

Ha we jua ya, si, Onye-ozizí, ayi matara na Gi onwe-gi nēkwu, nēzí kwa ihe n'ezi-okwu, ọ dighi kwa onye ọ bula i nāhu ihu-anya, ma i nēzí uzọ Chineke n'ezie: Ò ziri ezi n'iwu ka ayi tu ùtú nye Siza, ma-ọbu na-è? Ma Ọ matara n'aghughọ-ha, si ha, Gini mere unu nānwam? Gosi m otu penny. Oyiyi na n'elu onye ka o nwere? Ha zara, si, Ọ nwe Siza. O we si ha, Ya mere, nyeghachinu Sisa ihe nke Sisa, nyeghachi-kwa-nu Chineke ihe nke Chineke. Luk 20:21-25

O we lelie anya elu, hu ndi-ọgaranya ka ha nātubà onyinye-ha n'ulo-àkù. Ọ hụ-kwa-ra otu nwaanyị di ya nwụrụ bụ́ ogbenye ka ọ na-atụba mkpụrụ ego abụọ n'ebe ahụ. Ọ si, N'ezie asim unu, na nwayi di-ya nwuru, bú obẹye, tubàwo ihe kari ha nile: n'ihi na ndia nile sitere n'ihe-uku-ha tukwasi onyinye-inata-iru-ọma nke Chineke: ma nwanyi ahu sitere n'umu-ndi-uku-ya tubàra ihe nile di ndu nke o nwere. Luk 21:1-4

Ìgwè madu ahu nile we bilie, duru Ya jekuru Pailat. Ha we malite ibo Ya ebubo, si, Ayi huru nwoke a ka ọ nābạgọ mba ahu, nēbọchi kwa itu ùtú nye Siza, nāsi na Ya onwe-ya bu Kraist, bú eze. Pailat

we jua ya, si, Gì onwe-gi bu eze ndi-Ju? Ọ we za ya, si, Gi onwe-gi nēkwu ya. Pailat we si ndi-isi-nchu-àjà na ndi-Ju, ahughim ihe ọjọ n'aru Nwoke a. Luk 23:1-4

Mbẹ nwoke a gasiri Judas onye Galili biliri n'ubọchi-ọnu-ọgugu, me ka ọtutu madu so Ya n'azu: ya onwe-ya we la n'iyì; ma ndị nile, ọbụna ka ha ra bụ ndị rubere ya isi, gbasasịa. Ọrụ 5:37

Akwụkwọ ozi

N'ihi na n'ihi nka ka unu nātu kwa utu: n'ihi na ha bu ndi nējere Chineke ozi, nēguzosi ike n'ihe a mbẹ nile. Ya mere na-enyenụ mmadụ nile ihe ruuru ha: ùtú nye onye unu kwesịrị ịtụ ụtụ; omenala onye omenala; egwu onye egwu; sọpuru onye sọpuru. Ndị Rom 13:6-7

Ma n'ezie ndi sitere n'umu Livai, ndi nānara ọnọdu-nchu-àjà, nwere iwu-nsọ ka ha nara otù uzọ n'uzọ iri nke ndi Israel dika iwu siri di, ya bu, site n'aka umu-nne-ha, ọ bu ezie na ha nēsi n'úkwù Abraham puta: ma onye ahu nke anāgughi site na ha abụru ha natara otù uzọ n'uzọ iri site n'aka Abraham, we gọzie onye ahu nke nwere nkwa ahu. Ma na-enweghị mgbagha niile, a na-agọzi nke nta nke ka mma. Ma ebe a ka ndị ikom na-anwụ anwụ na-anata otu ụzọ n'ụzọ iri; ma n'ebe ahụ ka ọ na-anabata ha, ndị a na-agba ama maka na ọ dị ndụ. Ma dika m'nwere ike ikwu, Livai kwa, onye nānara otù uzọ n'uzọ iri, nyere Abraham otù uzọ n'uzọ iri. Ndị Hibru 7:5-9

Apocrypha

Ndi Israel we jide Joazaz nwa Josaias, me ya eze n'ọnọdu Josaias nna-ya, mbẹ ọ bara orú arọ na atọ. O we buru eze na Judia na nime Jerusalem ọnwa atọ: eze Ijipt we me ka ọ ghara ibu eze na Jerusalem. O we tukwasi utu isi n'ala ahu ọgu talent ọla-ọcha ise na otù talent ọla-edo. 1 Esra 1:34-36

Edegara eze, bú Ataksakses, bú onye-nwe-ayi, na ndi-orù-gi, na Ratumus, bú ode-akwukwọ, na Semelliọs, bú ode-akwukwọ, na ndi-ndú-ha fọduru, na ndi-ikpé nọ na Celosyria na Finike. Ma ubụ a ka Onye-nwe-ayi, bú eze, mara, na ndi-Ju ndi nēsi n'ebe i nọ rigokuru ayi, mbẹ ha nābà nime Jerusalem, bú obodo nke nēwezuga onwe-ya nke nēmebi iwu, nēwu ulo-nri nile, me mbịdi-ya nile, nātọ ntọ-ala ulo uku Chineke. Ma ọ bụrụ na e wughachi obodo a na mgbidi ya ọzọ, ọ bụghị nanị na ha ga-ajụ ịtụ ụtụ isi, kamakwa ha ga-enupụrụ ndị eze isi. 1 Esra 2:17-19

Otú ahụkwa ka ndị na-abụghị ndị agha, ma ndị na-enweghị ihe jikọrọ ha na agha, kama ndị na-arụ ọrụ ubi, mgbe ha ghọworo ihe ubi ọzọ, ha na-ebugara eze, na-amanye ibe ha ịtụ ụtụ isi nye eze. 1 Esra 4:6

O we degara ndi-Ju nile akwukwọ, bú ndi siri n'ala-eze-ya rigo na Judia, bayere nnwere onwe-ha, ka onye-isi ọ bula, ma-ọbu onye-isi, ọ bula ochichi-ọchi-agha, ma-ọbu onye-nchekwa, ghara ibu n'ike ba n'ọnu-uzọ-ha; Ma na obodo nile nke ha na-ejide ga-enwere onwe ha na-enweghị ụtụ; ka ndi Idọm we nye kwa obodo ntà nile nke ndi-Ju, bú nke ha nwere mbẹ ahu: e, na agēnye orú talent kwa-arọ iji wuo ulo uku Chineke, rue mbẹ ewuru ya; na talent iri ọzọ kwa-arọ, ime ka àjà-nsure-ọku anēsure n'elu ebe-ichu-àjà kwa-ubọchi, dika ha nyere iwu ka ha weta iri na asa: na ka ndi nile ndi nēsi na Babilon je wue obodo ahu nwere onwe-ha, ha onwe-ha na umu-ndikom-ha, na ndi-nchu-àjà nile ndi nāpu. 1 Esra 4:49-53

Ewe nye ndikom ahu nime ya ka ha nēwezuga onwe-ha na ibu agha: ma ndi-eze di ike na ndi di ike di na Jerusalem, bú ndi bu eze nānara usu-ndi-agha nime Celosyria na Finike. 1 Esra 2:27

Mu onwem enyewo kwa iwu ka ewuli ya ọzọ; na ka ha legide-kwa-ra anya nke-uku inyere ndi ahu emere ka ha je biri n'ala ọzọ nke ndi-Ju aka, rue mbẹ agēmezu ulo Jehova: Site kwa n'utu Celosyria na Finike, òkè nke-ọma ka ewe nye ndikom ndia bayere àjà Jehova, ya bu, nye Zorobabel, bú onye-isi, ibu oke-ehi, na ebulu, na umu-aturu; Ọzọ kwa, ọka, nnu, manya-vine na manu, na nke ahu mbẹ nile kwa-arọ, nādighi-ajuju ọzọ, dika ndi-nchu-àjà ndi nọ na Jerusalem gāsi na agēmebi kwa ubọchi: ka ewe chuara Chineke Onye kachasi ihe nile ihe àjà, bayere eze na umu-ya, ka ha we kpe kwa ekpere bayere ndu-ha. 1 Esra 6:28-31

Mu onwem nēnye kwa unu iwu, ka unu ghara iju unu utu, ma-ọbu ibu ihe ọ bula ọzọ, n'aka ndi-nchu-àjà, ma-ọbu ndi Livai, ma-ọbu ndi-ọbù-abù di nsọ, ma-ọbu ndi-ọnu-uzọ-ama, ma-ọbu ndi nējere ozi nke ulo uku Chineke, ma-ọbu nke onye ọ bula nke nēme ihe n'ulo uku Chineke a, ka ọ dighi kwa onye ọ bula nwere ikike inye ha ihe ọ bula. 1 Esra 8:22

N'onyinye-gi nile ka hu iru-utọ, were kwa ọṅù nye otù uzọ n'uzọ iri. Ekliziastis 35:9

O we chikọta usu-ndi-agha di ike, we chiri mba nile na mba nile na ndi-eze, ndi we ghọrọ ya ndi nēfè òfùfè. 1 Ndị Maccabee 1:4

Ma mbẹ arọ abua gwusiri, eze zigara onye-isi-ndi-utu-ya n'obodo nile nke Juda, o we were oké ìgwè madu biarue Jerusalem, gwa ha okwu udo, ma ha nile bu aghughọ: n'ihi na mbẹ ha kwere ya, o we dakwasi obodo ahu na mberede, tibụe ya nke-uku, tipia kwa ọtutu ndi Israel. 1 Maccabees 1:29-30

Otu o sila dị, mgbe ọ hụrụ na ego nke akụ ya daa, na ụtụ dị n’ime obodo ahụ dị ntakịrị, n’ihi esemokwu ahụ na ihe-otiti nke o wetaworo n’ala ahụ n’iwepụ iwu ndị dịworo n’oge ochie; Ọ turu egwu na ọ gaghi-abu kwa ihe ahu ọzọ, ma-ọbu inwe onyinye-inata-iru-ọma di otú a, dika ọ nēme na mbẹ gara aga: n'ihi na ọ babigara ókè kari ndi-eze buru ya uzọ. Ya mere, ebe o nwere mgbagwoju anya nke-uku n'obi-ya, o we zube ibà na Peasia, n'ebe ahu inara utu nke ala nile, na ichikọta ọtutu ego. 1 Maccabee 3:29-31

Ha chita-kwa-ra uwe ndi-nchu-àjà, na nkpuru mbu, na otù uzọ n'uzọ iri: ma ndi-Nazirait ka ha kpaliri, ndi mezuworo ubọchi-ha. 1 Maccabee 3:49

Na na ha bụ ndị dike dị ike. Ewe gosi kwa ya agha-ha na ezi omume nile ha nke ha meworo n'etiti ndi Galetia, na otú ha siri merie ha, we weta ha n'okpuru ùtú; Ma na site n’atụmatụ ha na ntachi-obi ha ka ha meriri ebe ahụ nile, ọ bụ ezie na ọ dị anya n’ebe ha nọ; na ndi-eze ahu ndi nēsi n'ebe nsọ nile nke uwa bia imegide ha, rue mbẹ ha kpasuru ha n'obi, nye kwa ha oké nkwatu, nke mere na ndi fọduru nēnye ha utu kwa-arọ: na otú ha si jide ya na ndu, na ha bạ ndu na ya na ndi bu eze mbẹ ọ gasiri ya gēnye oké utu, na inye ndi-agha, na ihe ekwere n'ikpé, 12 Maccabees.

Ma ubụ a ka m'nwere onwe-unu, ma n'ihi unu ka M'nātọpu ndi-Ju nile, n'utu, na n'omenala nke nnu, na n'utu okpu-eze, na ihe nke dirim ka m'nara otù uzọ n'uzọ atọ ma-ọbu nkpuru-ya, na nkera nke nkpuru osisi, ka M'we tọpu ya n'ubọchi ta, ka ewe ghara iwere ha n'ala Judia, ma-ọbu nke ala-eze nke Sameria, nke ubọchi atọ a nētiye n'ebe ahu. pụta ruo mgbe ebighị ebi. Ka Jerusalem di kwa nsọ na nke nwere onwe-ya, ya na ókè-ala-ya nile, site n'uzọ iri na utu. 1 Maccabees 10:29-31

M'we tọhapu ndi-Ju ọ bula, bú ndi emere ka ha je biri n'ala ọzọ site n'ala Judia, ba n'ala-ezem ọ bula, m'gēme kwa ka ndi-orùm nile nye ha utu ọbuná nke anu-ulo-ha. 1 Maccabee 10:33

Jonatan we riọ eze, ka o me ka Judia pua n'utu utu, dika ndi-isi atọ ahu, ha na ala Sameria; o we kwe ya nkwa ọgu talent iri-na-ise. 1 Maccabee 11:28

Ma ihe ndị ọzọ nke anyị, site n'otu ụzọ n'ụzọ iri na omenala nke metụtara anyị, dịkwa ka olulu nnu na ụtụ isi, nke dịịrị anyị, anyị na-anapụta ha niile maka enyemaka ha. 1 Maccabee 11:35

Ma ihe-nlekọta ma-ọbu nmehie ọ bula emere rue ta, ayi bạghara ya, ya na ụtụ okpu-eze, nke unu ji ayi n'ụgwọ: ma ọ buru na anātu utu ọ bula ọzọ na Jerusalem, agaghi-akwụ kwa ya ọzọ. 1 Maccabee 13:39

Ma ubụ a naputa obodo nile nke unu wereworo, na utu-utu nke ebe nile, nke unu onwe-unu nwetara n'ọchichi n'azu ókè-ala Judia: ma-ọbu, nyem ha nnù talent ọla-ọcha ise; na n'ihi ihe ọjọ nke unu meworo, na utu nke obodo nile, nnù talent ise ọzọ: ma ọ buru na ọ bughi, ayi gābia buso unu agha. 1 Maccabees 15:30-31

N'ihi ya, Nikano malitere ịkpata nnukwu ego n'aka ndị Juu a dọọrọ n'agha, nke ga-anapụ ụtụ nke puku talent abụọ, nke eze ga-akwụ ndị Rom. 2 Ndị Maccabee 8:10

Ya mere, onye ahụ, onye were n’aka inye ndị Rom ụtụ ha site n’ịbụ ndị a dọọrọ n’agha na Jerusalem, gwara mba ọzọ, na ndị Juu nwere Chineke na-alụ ọgụ maka ha, ya mere a pụghị imerụ ha ahụ́, n’ihi na ha na-agbaso iwu ndị o nyere ha. 2 Ndị Maccabee 8:36

Jasher

Kedorlaoma, bú eze Ilam, we si n'abụru nile nke umu Ham pua, o we buso ha agha, weda ha n'okpuru ha, jerue obodo ise nke Buruburu-ala ahu, o we buso ha agha, tibụe ha, ha we di n'aka-ya. Ha we fè ya òfùfè arọ iri na abua; Jesha 11:10-11

N'arọ nke-ise nke Abram biri n'ala Kenean, ndi Sọdọm na Gọmọra na obodo nile nke Buruburu-ala we nupu isi n'okpuru ike Kedoalaoma, bú eze Ilam; n'ihi na eze nile nke obodo Araba fèworo Kedoalaoma òfùfè arọ iri na abua, nēnye kwa ya utu-utu-utu-afọ: ma n'ubọchi ahu n'arọ nke-iri-na-atọ, ha we nupu isi megide ya. Jesha 13:11

Anyị ma na ọ bụ omenala ndị eze ịnara ndị dị ndụ ụtụ isi kwa afọ, ma ọ bụghị naanị na ị na-eme nke a, kama ị na-anakwa ụtụ isi site na ndị nwụrụ anwụ kwa ụbọchị. Eze we za, si Rikaon, Agaghi-akpọ kwa aha-gi Rikaon ọzọ, kama Fero gābu aha-gi, n'ihi na i natara utu n'aka ndi nwuru anwu; ọ we kpọ aha-ya Fero. Ma Rikaon Fero ji akọ nara ọchịchị Ijipt, ọ naara ndị niile bi n'Ijipt ụtụ. Jesha 14:19,27,31

Abram na ndi nile o nwere we si na miri-iyi Misraim bilie, ba n'Ijipt; ha we gwusiri ike ibà n'ọnu-uzọ-ama obodo, mbẹ ndi-nche guzoro n'iru ha, si, Nyenu eze otù uzọ n'uzọ iri site n'ihe unu nwere, unu we ba n'obodo; Abram na ndi soro ya we me otú a. Ebram na ndi ya na ha nọ we ba n'Ijipt, mbẹ ha biara, ha butere igbe ahu nke ezoro ezo nime ya, ndi Ijipt we hu ibẹ ahu. Ndi-orù eze we biakute Abram nso, si, Gini ka i nwere n'ebe a n'ibẹ a nke ayi nāhughi? Ma ubụ a, saghe ibẹ ahu, nye eze otù uzọ n'uzọ iri nke ihe nile di nime ya. Jesha 15:8-10

Umu-ndikom Jekob we ṅuara ha iyi na ha agaghi-aba ha utọ, eze nile nke ndi Kenean we ṅu-kwa-ra ha iyi, umu-ndikom Jekob we me ha ndi nēfè òfùfè site n'ubọchi ahu ga n'iru. Jesha 40:48

Ma Ijipt nile nọ n'aka Josef, Josef we buso ndi-iro-ya nile agha, o we me ka ha ruru ala; ọzọ kwa, ala ahu nile na ndi Filistia nile, rue ókè-ala Kenean, Josef mere ka ọ ruru ala, ha nile we di n'okpuru ike-ya, ha we nēnye Josef utu-utu-utu nke afọ. Ala nile nke ndi Filistia na Kenean na Zaidon, na n'ofè Jọdan, wetara Josef onyinye-inata-iru-ọma ubọchi-ya nile, ala ahu nile we di n'aka Josef, ha we nēwetara ya utu-ala-ha kwa-arọ dika enyere ya aka; Jesha 58:8, 12

O rue, n'arọ nke-orú-na-anọ na anọ, nke ahu bu arọ nke-iri-na-abua nke Hedad, nwa Bedad, bú eze Edom, na Hedad kpọkọtara umu-ndikom Isọ nile, o we chikọta usu-ndi-agha-ya nile n'usoro, ihe ra ka nnù ndikom uzọ iri-na-abua, o we chigharia n'ala Moab, o we je ibuso Moab agha, na ime ya òfùfè. Ma mbẹ umu Midian nile lara n'iyì n'agha, na umu-ntakiri Moab abẹapu kwa, Hedad we me Moab nile ka ha buru ndi-orù-ya na mbẹ ahu, ha we di n'okpuru aka-ya, ha we nēnye usu-ndi-utu-ya nke-otù arọ, dika enyere ya iwu: Hedad we chigharia laghachi n'ala-ya. Jesha 62:6, 13

Ya mere Kikianus gara gakwuru Aram na ụmụ ọwụwa-anyanwụ, o wee buso ha agha ma tigbuo ha, ma ha nile daa n'ala merụrụ ahụ n'iru Kikianus na ndị ya. O we chiri ọtutu n'ime ha n'agha, o we me ka ha nọ n'okpuru ha dika na mbu, o we ma ulo-ikwū-ha n'ala-ha inara ha utu-ha dika ha na-emebu. Kikianus we buso Siria na umu ọwuwa-anyanwu agha, o we me ka ha ruru ala dika ọ bu na mbẹ gara aga, ha we nye ya utu-ha nke-ha, o we je laghachi n'ala-ya. Jesha 72:4-5,11

Umu ọwuwa-anyanwu nile we chigharia, laghachi, Moses na umu Kush we jeso ha, me ka ha ruru ala, tukwasi ha utu, dika ọ na-eme ha. Ọzọ kwa, Moses na ndi Kush ruru Siria n'ala, ha we nye kwa utu isi-ha. Jesha 73:43, 46

Abianus we tiye ndi-isi n'Edom, umu Edom nile we ghọ ndi-orù na ndi nēfè òfùfè n'aka Abaijanu: Abaianus we laghachi n'ala-ya, bú Kitim. Ma n'oge ọ bu eze o chiputara usu-ndi-agha, o we je buso ndi bi na Britania na Kenania agha, bú umu Elaisha nwa Jevan; Jesha 90:10, 29

Jubili

Jekob we bilie n'isi-ututu, n'ubọchi nke-iri-na-anọ nke ọnwa a, o we nye otù uzọ n'uzọ iri nke ndi nile soro ya bia, ma madu ma anu-ulo, na ọla-edo na ihe ọ bula na uwe, e, o nyere otù uzọ n'uzọ iri nke ihe nile. Jubili 32:2

O we uzọ uzọ n'uzọ iri nke ihe nile di ọcha, sure àjà-nsure-ọku: ma anu ruru árú ka o nyere Livai nwa-ya, o we nye ya nkpuru-obi nile nke ndikom ahu. Livai we rapu ọlu-nchu-àjà na Bet-el n'iru Jekob nna-ya n'ọnọdu umu-nne-ya ndikom iri, ọ we buru onye-nchu-àjà n'ebe ahu, Jekob we nye nkwa-ya: o we nyeghachi Jehova otù uzọ n'uzọ iri, do ya nsọ, ọ we di nsọ nye Ya. N'ihi nka ka edobere ya n'elu mbadamba nkume elu-igwe ka ọ buru iwu inye otù uzọ n'uzọ iri ọzọ nke iri n'iru Jehova site n'arọ rue arọ, n'ebe ahu nke arọputaworo ka aha-Ya biri; Edemede iwu a ka ewe mezu site n'arọ rue arọ n'iri otù uzọ n'uzọ iri nke-abua n'iru Jehova n'ebe ahu nke arọputara ya, ọ dighi kwa ihe ọ bula gāfọdu nime ya site n'arọ a rue arọ nēso uzọ. Jubili 32:8-11

Otu uzọ n'uzọ iri nke ìgwè ehi na aturu nile gādiri Jehova nsọ, ọ bu kwa nke ndi-nchu-àjà-Ya, ha gēri n'iru Ya kwa-arọ; n'ihi na otu a ka edoro ya ma kanye ya gbasara otu ụzọ n'ụzọ iri n'elu mbadamba nkume ndị dị n'eluigwe. Jubili 32:15

O we nwe ike n'aru ha, tiye ha utu ka ha nye ya utu, bú ihe-omume ise nke ala-ha, o we wue Robel na Tamnatare. Jubili 34:8

Jekob we ziga ozi nye umu-ya ndikom ka ha me udo, ha we me ka ha na ha di n'udo, tukwasi kwa ha yoke nke òfùfè, ka ha we nènye Jekob na umu-ya ndikom ùtú mbẹ nile. + Ha wee na-atụ ụtụ Jekọb ruo ụbọchị ọ rịdara n'Ijipt. Jubili 38:12-13

Akwụkwọ Baịbụl ndị furu efu

O rue, na iwu siri n'aka Onye-nwe-ayi Ọgustọs, ka ewe gua ndi-Ju nile, ndi bi na Betlehem nke Judia: Josef we si, M'gāhu ka ewe gua umum: ma gini ka m'gēme nwa-abọghọ a? Ka ewe tu ya tax dika nwunyem, ihere nēmem; ma ọ bụrụ na m tụọ ya ụtụ dị ka nwa m nwaanyị, Izrel dum mara na ọ bụghị nwa m nwaanyị. Mgbe oge nke nhọpụta Onyenwe anyị ga-abịa, ya mee ihe dị ya mma. O we jikwakwasi inyinya-ibu ahu, tukwasi ya n'elu ya, Josef na Saimon we so ya n'azu, we rute Betlehem n'ihe di ka ọgu mail atọ. Ozi Ọma 12:1-5

N'ime narị afọ atọ na itoolu nke oge Alexander, Ọgọstọs bipụtara iwu na mmadụ niile ga-aga ịtụ ụtụ isi n'obodo ha. Josef we bilie, ya na Meri nwunye-ya we je Jerusalem, we bia Betlehem, ka ewe gua ya na ulo-ya n'obodo nna-ya-hà. Ozi-ọma nke mbụ nke Jisus Kraịst 1:4-5

Akwụkwọ Iden echefuru echefu

N'oge mgbe nna anyị hà nwetara udo dị ukwuu site n'idebe Iwu ahụ kwesịrị ekwesị, ma bụrụ ndị a na-enwe obi ụtọ, nke mere na Seleucus Nicanor, bụ́ eze Eshia, nyere iwu ụtụ isi maka ọrụ ụlọ nsọ, ma mata ọchịchị anyị, kpọmkwem mgbe ahụ, ụfọdụ ndị ikom, na-eme ihe n'ụzọ na-ezighị ezi megide òtù izugbe, tinyere anyị n'ọtụtụ ọdachi dị iche iche. 4 Ndị Maccabee 2:10

Achọsiwom ike iwu ulo uku n'etiti elu-igwe na uwa, ma anamachọ ka I zitem onye mara ihe, onye mara ihe site n'onwe-gi, ka o wuerem ya, ka ọ zakwam ajujum nile, ka m'we nwe kwa utu-utu na ukpuru nke Asiria arọ atọ. Akụkọ nke Ahikar 4:2

Ha akpasuwo ayi iwe, we merie ayi, ma ọtutu ndi ala-ayi abịalagawo n'Ijipt n'ihi utu ụtụ nke eze Ijipt zigara ayi. O we si eze. 'Ewela iwe, onyenwe m! M'gāje Ijipt, m'gākwughachi kwa Fero ọziza-ya, we gosi ya akwukwọ nka, za kwa ya okwu bayere usu-ndi-agha, ziga kwa ndi nile nābịapu; M'gēme kwa ka ihere me ndi-iro-gi site n'enyemaka nke Chineke kachasi ihe nile elu, na n'ihi ọnù nke ala-eze-Gi. Akụkọ nke Ahikar 5:5,7

Ma, onye-nwem, bú eze! ihe i kwuworo nime ya bayere utu-utu Ijipt arọ atọ, ubụ a nguzosi-ike nke ala-eze bu ikpé ziri ezi; Akụkọ nke Ahikar 5:24

Ma mbẹ Fero huru na Haikara emeriwo ya, we nyeghachi ya ọziza-ya nile, ọ we di ya utọ ngwa ngwa, si ha ka ha nara ya utu-utu arọ atọ, wetara ya na Heikara. Eze we malite jua ya otú ya na Fero siri bia, site na mbẹ ọ bia rue mbẹ o siri n'iru ya bia, na otú ọ zara ajuju-ya nile, na otú o si nata ụtụ n'aka-ya, na uwe-nbịanwe nke uwe na onyinye-inata-iru-ọma. Senakerib, bú eze, we ṅuria ọṅu uku; Akụkọ nke Ahikar 6:36,46-47

Ma anyị emejọghị ha, ha wee ghọọ ndị ohu anyị, anyị nyeghachikwara ha ihe ha kwatara akwata. Agba nke Juda 1:49

Ha we jua ayi okwu udo; ma ebe ayi na nna-ayi bịaworo ọdu, ayi we nara ha dika ndi nēfè òfùfè. Ha we nye ayi nnù ọka wheat nnù na ọgu ise, na nnù bat manu na ọgu ise, na nnù ọtùtù manya-vine, na ọgu iri, rue oké unwu ahu, mbẹ ayi ridara n'Ijipt. Agba nke Juda 2:8-9